

ચિલ્ડ્રન્સ યુનિવર્સિટી
સ્કૂલ ઓફ ન્યુટ્રિશન એન્ડ હેલ્થ
ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ હોમ સાયન્સ
ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ
૨૦૨૧-૨૦૨૨

એમ.એસસી. ફૂડ્સ એન્ડ ન્યુટ્રિશન

વર્ષ	૧	અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર: મુખ્ય ફરજિયાત અભ્યાસક્રમનો કોડ: CCFN 201 અભ્યાસક્રમનું શીર્ષક: મેટરનલ એન્ડ ચાઇલ્ડ ન્યુટ્રિશન	ક્રેડિટ	૪
સેમેસ્ટર	૨		કલાક/સપ્તાહ	૪

હેતુઓ	<p>૧. વિદ્યાર્થીઓને સગર્ભા અને ધાત્રી અવસ્થા દરમિયાન થતાં શારીરીક અને માનસિક ફેરફારો અને પોષણની આવશ્યકતા સમજવા સક્ષમ કરવા.</p> <p>૨. વિદ્યાર્થીઓને માતા અને બાળકના પોષણના મહત્વ, માતાના દૂધ, પૂરક આહાર અને આરોગ્ય પોષણના મહત્વ વિશે જ્ઞાન પ્રદાન કરવું.</p> <p>૩. બાળરોગોમાં રોગનિવારક આહાર અનુકૂળનના હેતુઓ વિશે સમજણ કેળવવી.</p> <p>૪. માતા અને બાળકના પોષણ અને આરોગ્યને પ્રોત્સાહન આપવા માટેના પોષણ કાર્યક્રમ વિશે સમજણ કેળવવી.</p>
-------	---

વિષયવસ્તુ/પાઠ્યક્રમ -સૈદ્ધાંતિક અને પ્રાયોગિક

એકમ - ૧	<p>સગર્ભાવસ્થા દરમિયાન થતાં શારીરીક અને માનસિક ફેરફારો</p> <ul style="list-style-type: none">સગર્ભામાતાના પોષણનું મહત્વશારીરીક અને માનસિક ફેરફારોગર્ભાવસ્થા દરમિયાન કોમ્પલિકેશનગર્ભાવસ્થા દરમિયાન ઊભી થતી સમસ્યાઓ અને સારવારગર્ભ વૃદ્ધિ અને વિકાસગર્ભાવસ્થાના તબક્કાપ્રસૂતિના પ્રકારો
એકમ - ૨	<p>ગર્ભાવસ્થા અને ધાત્રી અવસ્થા દરમિયાન પોષણ</p> <ul style="list-style-type: none">ગર્ભાવસ્થા અને ધાત્રી અવસ્થા દરમિયાન પોષકતત્ત્વોની જરૂરીયાત અને ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતોમાનવ દૂધની રચના

	<ul style="list-style-type: none"> • ગર્ભાવસ્થા દરમિયાન પોષક જરૂરિયાત • સગર્ભા સ્ત્રીઓ માટે ભોજન આયોજન • સ્તનપાન કરાવતી મહિલાઓ માટે પોષક જરૂરિયાત • ગર્ભવતી અને ધાત્રી મહિલાઓ માટે ભોજન આયોજન ● બાલ્યાવસ્થા દરમિયાન પોષણ <ul style="list-style-type: none"> • બાલ્યાવસ્થા દરમિયાન પોષણ • બ્રેસ્ટ ફીડિંગ • વિનિંગ ફૂડ • અધૂરા માસે જન્મેલા બાળકમાં સામાન્ય રોગો અને આહાર • બોટલ ફીડિંગ • પૂરક આહાર
એકમ - ૩	<p>બાળરોગ- સમસ્યાઓ અને પોષણ વ્યવસ્થાપન</p> <ul style="list-style-type: none"> ● જન્મજાત હૃદયરોગ (સીએચડી) ● અધૂરા માસે જન્મ / જન્મસમયે ઓછું વજન ● સેલિયાક રોગ ● લેક્ટોઝ અસહ્યતા (ઇનટોલરન્સ) ● ચયાપચયની જન્મજાત ખામીઓ
એકમ - ૪	<p>પોષણ કાર્યક્રમ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● માતા અને બાળકના પોષણ અને આરોગ્યને પ્રોત્સાહન આપવા માટેના પોષણ કાર્યક્રમ <ul style="list-style-type: none"> • રાષ્ટ્રીય અંધત્વ નિવારણ કાર્યક્રમ • રાષ્ટ્રીય એનિમિયા નિયંત્રણ કાર્યક્રમ • ગોઇટર નિવારણ કાર્યક્રમ • સંકલિત બાળ વિકાસ યોજના • મધ્યાહન ભોજન કાર્યક્રમ • માતૃવંદના યોજના • કસ્તુરબા પોષણ સહાય યોજના • જનની સુરક્ષા યોજના • ચિરંજીવી યોજના

સંદર્ભ સૂચિ

1. ક્લિનિકલ આહાર આયોજન.લેખક: પ્રા. સુશીલાબેન આઈ.પટેલ.
2. આહાર અને પોષણના મૂળ તત્વો.લેખક : પ્રા. સુશીલાબેન આઈ.પટેલ.
3. Robinson C.H. Lawler, M.R., Chenoweth, W.L., Garwich, A.E. Normal and Therapeutic Nutrition 7th Edition, Macmillan Publishing Co. New York 1994.
4. Davidson, S. Passmore, R. Brook, J.F. and Truswell, Human Nutrition and Dietetics, 9th edition, F. and S Livingstone Ltd., Edinburgh and London 1993
5. Shanti Gosh, The feeding and care of infants and young children, voluntary health association of India,, New Delhi 6th edition 1992.
6. Rao, D.H and Vijayaraghavan, K (1996), Anthropometric assessment of nutritional status in "Text Book of Human Nutrition", New Delhi; (eds. Bamji, M.S, Rao, N.P and Reddy, V.); Oxford and IBH Publishing Co. Pvt. Ltd., P 515.
7. Srilakshmi, B (2008), "Dietetics", New Delhi; New Age International (P) Ltd. Publishers, Pp 319-325.
8. Thimmayamma, B.V.S and Rao, P (1996), Dietary assessment as part of nutritional status in "Textbook of Human Nutrition", New Delhi
9. Indian Council of Medical Research (2010), "Nutrient requirements and Recommended Dietary Allowances for Indians", Hyderabad; National Institute of Nutrition.
10. Mahan, L.K and Stump, S.E (2004), "Krause's Food Nutrition and Diet therapy", Philadelphia; WB Saunders Co., Pp 534-555.
11. Emma, M.L (2008), "Handbook of Nutrition and Food", London; CRC Press, Taylor and Francis group.
12. FAO/WHO/UNU (1985),"Energy and Protein Requirements", Geneva; World Health Organisation. . 11. Gopalan, C; Sastri, B.V.R and Balasubramanian, S.C (1989), "Nutritive Value of Indian Foods", Hyderabad; National Institute of Nutrition, ICMR,
13. JOURNALS
14. Reports of the State of World's Children, Who and UNICEF, Oxford University.
15. Reports of National Family Health Survey, International Institute for Population Science, Mumbai.
16. World Development Reports, Investing in Health, World Development Indication.
17. Indian Journal of Medical Research, ICMR, New Delhi